

KORRALDUS

14.01.2026 nr DM-117861-48

Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa andmisest keeldumine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 55 lõike 2 punkti 11, haldusmenetluse seaduse § 61 lg 1, Metsaserv OÜ 12.08.2022 esitatud taotluse nr T-KL/1010377-5 ning tuginedes Järva Vallavolikogu 26.06.2025 otsusele nr 34, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Keelduda ettevõttele Metsaserv OÜ (reg. kood 12842655) maavara kaevandamise keskkonnaloa andmisest Liivaku II liivakarjääri mäeeraldisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse läbivaatamine

Metsaserv OÜ (reg. kood 12842655, aadress Jõgeva maakond, Põltsamaa vald, Mällikvere küla, Kindralihaua, 48014) esitas 17.11.2021 Keskkonnaametile keskkonnaloa taotluse T-KL/1010377 (registreeritud keskkonnoaotsuste infosüsteemis KOTKAS-s 17.11.2021 numbriga DM-117861-1, viimane parandatud taotlus 12.08.2022 numbriga DM-117861-15).

Taotletav mäeeraldis paikneb Järva maakonnas Järva vallas Roosna külas Liivaku maardlas (registrikaardi nr 902) Metsaserv OÜ omandisse kuuluval katastriüksusel Liivaku (katastritunnus 13401:001:0125). Taotletava mäeeraldise pindala on 6.99 ha ja teenindusmaa pindala on 9.17 ha.

Taotletav mäeeraldis hõlmab Liivaku maardla täiteliiva aktiivse tarbevaru plokki 5. Maavara aktiivne tarbevaru on 343.90 tuh m³ ja kaevandatav varu kogus on 340.20 tuh m³. Maavara kavandatav kasutusvaldkond on ehitus ja teedehitus. Taotletav keskmine tootmismahd aastas on 24.30 tuh m³. Keskkonnaluba taotletakse 15 aastaks. Korrastamise suunaks on rohumaa ja metsamaa.

Keskkonnaloa taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-amet, nüüd Maa- ja Ruumiamet 04.10.2022 nr 9-3/21/18680-6, registreeritud KOTKAS-s 04.10.2022 nr DM-117861-16).

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõuaseaduses (MaaPS), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (KeÜS), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1000 eurot on tasutud 12.11.2021 riigilõivuseaduse § 136² lõike 1 punkti 4 kohaselt (Riigilõivuseaduse 25.10.2021 – 01.12.2021 kehtinud redaktsioon).

2.2. Keskkonnaloa taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning kavandatud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Taotluse (T-KL/1010377-5) menetlusse võtmine on 05.10.2022 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 05.10.2022 kirjaga nr DM-117861-17 kaevandamisloa taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid.

Taotluse avalikustamise käigus laekus arvamusi ja vastuväiteid.

MaaPS § 49 lõike 6 alusel saatis Keskkonnaamet 05.10.2022 kirjaga nr DM-117861-18 Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse kohalikule omavalitsusele (Järva Vallavalitsus) arvamuse avaldamiseks. Järva Vallavolikogu ei nõustunud 24.11.2022 otsusega nr 77 keskkonnaloa andmisega (registreeritud KOTKAS-s 30.11.2022 nr DM-117861-19).

Keskkonnaamet edastas 02.12.2022 kirjaga nr DM-117861-20 kohaliku omavalitsuse otsuse taotlejale arvamuse avaldamiseks.

Metsaserv OÜ esitas 15.12.2022 taotluse vastamistähtaja pikendamiseks (registreeritud KOTKAS-s 16.12.2022 nr DM-117861-22).

Keskkonnaamet on edastanud taotlejale 02.12.2022 nr DM-117861-20 kirjaga Järva Vallavolikogu otsuse Liivaku II liivakarjääri kaevandamise keskkonnaloa taotluse kohta. Ühtlasi anti taotlejale arvamuse esitamiseks tähtaeg kuni 16.12.2022.a.

Palume pikendada OÜ Metsaserv arvamuse esitamise tähtaega 30. detsembrini 2022.a, sest

vajame hiljutise Riigikohtu otsuse (RKHKo kohtuotsus asjas nr 3-20-1247) valguses seisukoha kujundamiseks lisaaega. Ühtlasi suhtleme täiendavalt ka Järva Vallaga volikogu otsuses viidatud asjaolude täpsustamiseks.

Metsaserv OÜ esindaja teavitas 30.12.2022 (registreeritud KOTKAS-s 09.01.2023 nr DM-117861-24) Keskkonnaamet, et esitasid Järva Vallavolikogu 24.11.22 otsuse "Arvamuse andmine Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa muudetud taotluse kohta" peale vaide.

Metsaserv OÜ palus 19.09.2023 kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 20.09.2023 nr DM-117861-29) pikendada Liivaku II liivakarjääri kaevandamise keskkonnaloa taotluse menetlustähtaega kuni 31.12.2023.a.

Taotletav lisatähtaeg oli arendaja jaoks piisav selgitamiseks välja, kas omavalitsus on nõus enda varasemalt antud seisukohta osaliselt korrigeerima, mis võimaldaks kaevandamisloa menetlusega jätkata.

Keskkonnaamet nõustus 26.09.2023 kirjaga nr DM-117861-30 tähtaja pikendamisega kuni 31.12.2023. Sama kirjaga pikendas Keskkonnaamet Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa menetlustähtaega kuni 30.07.2024.

Keskkonnaamet pikendas menetlustähtaega 30.07.2024 ja 28.10.2024 (DM-117861-33 ja DM-117861-34).

Metsaserv OÜ esitas 18.02.2025 (registreeritud KOTKAS-s 20.02.2025 nr DM-117861-35) Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetluses müra, saaste, rohevõrgustiku toimimise ja hüdrogeoloogia eksperthinnangud.

Kuivõrd tegemist on Liivaku II liivakarjääri kaevandamise keskkonnaloa taotluse menetluses täiendavate asjaoludega, siis palume edastada kaevandamise keskkonnaloa taotlus koos eksperthinnangutega Järva Vallale kohaliku omavalitsuse seisukoha saamiseks.

Keskkonnaamet teavitas 31.03.2025 kirjaga nr DM-117861-36, et on edastanud keskkonnaloa taotluse koos eksperthinnangutega Järva Vallavalitsusele uuesti kohaliku omavalitsuse üksusele arvamuse andmiseks (09.05.2025 nr DM-117861-37).

Tulenevalt Riigikohtu halduskolleegiumi 14.03.2024 otsusest kohtuasjas nr 3-20-1657 tuleb keskkonnakaitset loa menetlustes hinnata riigi huvi, loodusvarade otstarbekat kasutamist ning keskkonnamõju (sh kumulatiivset mõju) põhjalikumalt, kui nägi ette varasem praktika. Selleks, et välistada ebaõigete otsust tegemist, oli vaja täiendada senist eelhinnangute koostamise tööpraktikat. Keskkonnaamet võttis uued juhendid kasutusele 10.09.2024 ning praeguseks on menetlustega seonduv info läbivaatamisel uute juhendite alusel. Kuivõrd antud toimingutes varasem praktika puudub, võtab see aega.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 11 lõike 2 kohaselt

vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul ning § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast § 61 lõikes 1 loetletud teabe saamist.

KeHJS § 11 lõike 2¹ kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, võib KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega põhjendatud juhul pikendada, teavitades arendajat sellest kirjalikult.

Eeltoodu alusel pikendab Keskkonnaamet KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise tähtaega kuni 31.10.2025 ja menetlustähtaega kuni 31.12.2025. Võimalusel tehakse otsused varem.

Metsaserv OÜ saatis 09.06.2025 (registreeritud KOTKAS-s 09.06.2025 nr DM-117861-38) taotletava Liivaku II liivakarjääri täiendatud välisõhu saaste eksperthinnangu, milles on käsitletud ka naaberkarjääri koosmõju. Täiendava hinnangu koostamise vajadus ilmnes 03.06.25 peetud avalikul arutelul.

Keskkonnaamet edastas 10.06.2025 kirjaga nr DM-117861-39 täiendava lisateabe Järva Vallavalitsusele.

Tuginedes kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 22 lõikele 2 ja MaaPS § 49 lõikele 6 palus Keskkonnaamet vallavolikogul esitada arvamus esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kahe kuu jooksul käesoleva kirja kättesaamisest, s.o hiljemalt 09.07.2025.

Järva Vallavalitsus korraldas 03.06 avaliku arutelu, mille tagajärjel edastas OÜ Metsaserv Keskkonnaametile Liivaku II liivakarjääri täiendatud välisõhu saaste eksperthinnangu, milles on ettevõtte käsitletud ka naaberkarjääri koosmõju.

Käesolevaga edastame Järva Vallavalitsusele tutvumiseks ning arvamuse saamiseks taotletava Liivaku II liivakarjääri täiendatud välisõhu saaste eksperthinnangu, mida palume võtta arvesse vallavolikogu arvamuse esitamisel hiljemalt kuupäevaks 09.07.2025.

Järva Vallavalitsus edastas 27.06.2025 (registreeritud KOTKAS-s 30.06.2025 nr DM-117861-40) Järva Vallavolikogu 26.06.2025 otsuse nr 34, milles vallavolikogu ei nõustunud Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa andmisega.

Keskkonnaamet edastas 01.07.2025 kirjaga nr DM-117861-41 kohaliku omavalitsuse keelduva otsuse Metsaserv OÜ-le tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Metsaserv OÜ vastas 16.07.2025 (registreeritud KOTKAS-s numbriga DM-117861-42).

Keskkonnaamet on küsinud 01.07.2025 kirjas nr DM-117861-41 arendaja OÜ Metsaserv arvamust Järva valla poolt edastatud keelduva otsuse kohta Liivaku II liivakarjäärile.

Käesolevaga OÜ Metsaserv teavitab, et omavalitsuse keelduva otsuse 30 päevane kohtus vaidlustamise tähtaeg lõpeb juuli lõpus. Kui nimetatud tähtaja jooksul OÜ Metsaserv kohtusse kaebust ei esita, siis esitab arendaja avalduse keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetamiseks.

Keskkonnaamet edastas 10.12.2025 kirjaga nr DM-117861-43 Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse kohta tehtud otsuse eelnõu tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks ning pikendas menetlustähtaega.

Metsaserv OÜ esitas 04.01.2026 (registreeritud KOTKAS-s 05.01.2026 nr DM-117861-44) avalduse riigi huvi väljaselgitamiseks ja kaevandamisloale nõusoleku saamiseks Vabariigi Valitsuselt Liivaku II liivakarjääri kaevandamisloa taotluse menetluses.

Keskkonnaamet edastas 06.01.2026 kirjaga nr DM-117861-45 Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse Kliimaministeeriumile riigi huvi väljaselgitamiseks.

Kliimaministeerium esitas 06.01.2026 kirjaga nr 14-6/26/44-2 (registreeritud KOTKAS-s 07.01.2026 nr DM-117861-46) selgituse riigi huvi väljaselgitamisele Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetluses.

Juhime tähelepanu, et taotletava Liivaku II liivakarjääri mäeeraldisel asuvad liiva varud kuuluvad eraomandisse. Vastavalt ehitusmaavarade varustuskindluse hindamise kavalel on selle eesmärk eelkõige hinnata riigi huvi riigile kuuluvate ehitusmaavarade kaevandamisloa andmise ja muutmise ning mäeeraldisel laiendamise taotluste menetlustes. Käesoleval juhul ei ole tegemist riigile kuuluva ehitusmaavara ega strateegiliselt olulise varuga, mistõttu varustuskindluse kava kohaselt ei ole tegemist juhtumiga, kus riigi huvi oleks vajalik erandkorras hinnata.

Selgitame, et lähtudes maapõueseadusest ja varustuskindluse hindamise kavast ei hinda Kliimaministeerium Liivaku II liivakarjääri kaevandamisloa taotluse menetluses riigi huvi eraomandisse kuuluva ehitusmaavara osas ega käsitle seda erandjuhuna. Vajadusel soovitame loa taotlejal pöörduda kohaliku omavalitsuse poole, et leida kõikidele osapooltele sobiv lahendus.

Keskkonnaamet edastas Metsaserv OÜ-le 07.01.2026 kirjaga nr DM-117861-47 Kliimaministeeriumi riigi huvi väljaselgitamise selgituse ja andis teada, et Keskkonnaamet jätkab Liivaku II keskkonnaloa taotluse menetluses keelduva otsuse vormistamisega. Kuna taotluse menetlustähtaeg on 15.01.2026, kohalik omavalitsus on antud menetluses korduvalt keelduva seisukoha esitanud, anname Teile siiski võimaluse oma seisukoht Kliimaministeeriumi arvamuse osas esitada hiljemalt 13.01.2026.

Metsaserv OÜ arvamust etteantud kuupäevaks ei esitanud.

3. KAALUTLUSED

3.1 Õiguslik alus

Vastavalt MaaPS § 55 lõike 2 punktile 11 keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus (KOV) ei ole nõus kaevandamisloa andmisega.

3.2. Keskkonnamõju hindamise vajalikkus

Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lg 1 ja § 3 p 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) algatamise või algatamata jätmise üle.

Metsaserv OÜ esitas 15.12.2022 (registreeritud KOTKAS-s 16.12.2022 nr DM-117861-21) Keskkonnaametile päringu KHM algatamise kohta Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetluses.

OÜ Metsaserv on esitanud Keskkonnaametile Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa taotluse. Järva Vallavolikogu otsustas (otsus lisatud manusena) mitte anda nõusolekut Liivaku II kaeveloa taotlusele põhjusel, et a) Keskkonnaamet ei ole esitanud Järva vallale keskkonnamõju eelhindangut tegevuse mõju ulatuse ja olulisuse kohta b) Järva Vallavolikogu esialgsel hinnangul on piirkonna varustuskindlus liivaga tagatud, kusjuures otsuses on avaldatud, et varustuskindluse küsimus ei kuulu otseselt omavalitsuse pädevusse.

Riigikohus on kohtuotsuses (RKHKo kohtuotsus asjas nr 3-20-1247) leidnud, et omavalitsus saaks anda maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusele korrektse ja kõiki asjaolusid arvestava arvamuse alles siis, kui Keskkonnaamet on andnud hinnangu keskkonnamõju olulisusele. Ka Järva Vallavolikogu on enda otsuse märkinud, et Keskkonnaamet ei ole esitanud Järva vallale keskkonnamõju eelhindangut tegevuse mõju ulatuse ja olulisuse kohta.

Tulenevalt eeltoodust palub arendaja selgitust, kas Keskkonnaamet viib arendaja taotlusel läbi keskkonnamõju hindamise menetluse ja saadab keskkonnamõju eelhindangu koos maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusega Järva Vallavolikogule uueks läbivaatamiseks või vastava lävendi ületamisel algatab KMH protsessi ja kaasab omavalitsuse KMH menetlusse.

Keskkonnaamet vastas 20.12.2022 kirjaga nr DM-117861-23.

Keskkonnaamet selgitab, et seadusest ega Järva Vallavolikogu poolt välja toodud Riigikohtu 30.09.2022 kohtuotusest kohtuasjas nr 3-20-1247 ei tulene Keskkonnaametile vahetut kohustust saata KOV-ile arvamuse küsimiseks koos taotlusega ka KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse eelnõu. Riigikohus on nimetatud kohtuotsuse p-s 25 väljendanud, et KOV peab taotluse kohta seisukoha kujundama talle seaduses sätestatud tähtaja jooksul, olenemata, kas

Keskkonnaamet saadab või ei saada koos taotlusega KMH eelhinnangu.

Keskkonnaamet saadab KOV-i seadusega nõutava KMH eelhinnangu, kui KOV nõustub keskkonnaloa taotlusega ning Keskkonnaamet jätkab keskkonnaloa menetlusega. Kuivõrd antud juhul ei ole KOV nõustunud Liivaku II liivakarjääri kaevandamisloa taotlusega siis KMH eelhinnangut, kust selguks kas on vajalik läbi viia ka KMH, ei tehta.

Keskkonnaamet on esitanud päringule täpsustavad vastused (registreeritud KOTKAS-s 20.03.2023 nr DM-117861-26).

Metsaserv OÜ esitas 08.04.2024 (registreeritud KOTKAS-s 09.04.2024 nr DM-117861-31) Keskkonnaametile taotluse KMH algamiseks Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa taotluse menetluses.

Keskkonnaamet vastas 08.05.2024 kirjaga nr DM-117861-32.

Keskkonnaamet märgib, et KMH saab kohustuslikus korras algatada keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lg 1 p 28 kohaselt juhul, kui taotletakse luba pealmaakaevandamiseks suuremal kui 25 hektari suurusel alal.

Metsaserv OÜ taotleb luba täiteliiva kaevandamiseks Liivaku II liivakarjääri mäeeraldisel pindalaga 6,99 ha, mäeeraldise teenindusmaa pindala on 9,17 ha. Keskkonnaamet peab lähtuma esitatud taotlusest ning seetõttu ei ole KMH algatamine taotlusele kohustuslik vaatamata asjaolule, et Liivaku II liivakarjääri mäeeraldise idaserv külgneb Liivaku kruusakarjääriga (Jarm-029, TM Energy OÜ), mille mäeeraldise pindala on 19,68 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala 20,96 ha ning kahe karjääri pindala kokku on suurem kui 25 hektarit. Keskkonnaamet mõistab, et kahel nii lähestikku asuval karjääril tekib koosmõju ning hinnangu tekkivate kumulatiivsete mõjude olulisusele, saab anda läbi eelhinnangu.

Keskkonnaamet on varasemalt selgitanud 20.12.2022 kirjaga nr DM-117861-23, et KMH eelhinnang koostatakse siis kui kohalik omavalitsus (KOV) on nõustunud keskkonnaloa taotlusega.

Keskkonnaamet ei ole oma seisukohta muutnud, seejuures märgime, et loa andmisest keeldumise puhul Keskkonnaamet eelhinnangut koostama ei hakka ega KMH-d ei algata.

Järva Vallavolikogu 26.06.2025 otsusega nr 34 (registreeritud KOTKAS-s 30.06.2025 nr DM-117861-40) ei nõustunud vallavolikogu Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa andmisega.

Kuna Keskkonnaamet keeldub keskkonnaloa andmisest põhjusel, et KOV ei ole loa andmisega nõus, ei ole põhjendatud kaaluda KMH algamist või algatamata jätmist.

3.3. Riigi huvi

Keskkonnaamet 10.07.2023 kirjaga nr DM-117861-27 küsis loa taotlejalt *kas vaidlustasite kohaliku omavalitsuse keelduva otsuse või mitte. Kui mitte siis on see jõustunud ning maapõueseaduse § 55 lõike 2 punkti 11 kohaselt keeldutakse kaevandamisloa andmisest kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega.*

Käesolevaga palume Keskkonnaametit kahe nädala jooksul kirja kättesaamisest informeerida, kas ja kuidas menetlusega jätkata soovitakse. Kui menetluse jätkamist ei peeta perspektiivseks (taotletava ala kõrval on ammendumata karjäär, mis võib ka menetluse jätkumise korral saada asjaoluks, mis takistab uue loa andmist) siis palume taotlus tagasi võtta.

Keskkonnaamet juhtis samas kirjas ka tähelepanu MaaPS § 55 lg-s 4 toodud võimalusele taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt.

Metsaserv OÜ vastas 25.07.2023 kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 25.07.2023 nr DM-117861-28).

Vastuseks Keskkonnaameti kirjale 10.07.2023 nr DM-117861-27 teavitame, et kohtus kohaliku omavalitsuse seisukohta Liivaku II karjääri osas vaidlustatud ei ole.

Samas palume kaevandamisloa menetlust jätkata kuni menetlustähtaja lõpuni kuna läbirääkimised kohaliku kogukonnaga ja omavalitsusega varasemalt esitatud seisukoha muutmiseks käivad.

Keskkonnaamet juhtis 01.07.2025 kirjas nr DM-117861-41 veel loa taotleja tähelepanu MaaPS § 55 lg-s 4 toodud võimalusele taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt.

Metsaserv OÜ esitas 04.01.2026 (registreeritud KOTKAS-s 05.01.2026 nr DM-117861-44) avalduse riigi huvi väljaselgitamiseks ja kaevandamisloale nõusoleku saamiseks Vabariigi Valitsuselt Liivaku II liivakarjääri kaevandamisloa taotluse menetluses.

Keskkonnaamet edastas 06.01.2026 kirjaga nr DM-117861-45 Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse Kliimaministeeriumile riigi huvi väljaselgitamiseks.

Kliimaministeerium esitas 06.01.2026 kirjaga nr 14-6/26/44-2 (registreeritud KOTKAS-s 07.01.2026 nr DM-117861-46) selgituse riigi huvi väljaselgitamisele Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse menetluses.

Juhime tähelepanu, et taotletava Liivaku II liivakarjääri mäeeraldisel asuvad liiva varud kuuluvad eraomandisse. Vastavalt ehitusmaavarade varustuskindluse hindamise kavale on selle eesmärk eelkõige hinnata riigi huvi riigile kuuluvate ehitusmaavarade kaevandamisloa andmise ja muutmise ning mäeeraldise laiendamise taotluste menetlustes. Käesoleval juhul ei ole tegemist riigile kuuluva ehitusmaavara ega strateegiliselt olulise varuga, mistõttu varustuskindluse kava kohaselt ei ole tegemist juhtumiga, kus riigi huvi oleks vajalik erandkorras hinnata.

Selgitame, et lähtudes maapõueseadusest ja varustuskindluse hindamise kavast ei hinda Kliimaministeerium Liivaku II liivakarjääri kaevandamisloa taotluse menetluses riigi huvi eraomandisse kuuluva ehitusmaavara osas ega käsitle seda erandjuhuna. Vajadusel soovitame loa taotlejal pöörduda kohaliku omavalitsuse poole, et leida kõikidele osapooltele sobiv lahendus.

3.4. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

3.4.1. Keskkonnaloa andmisest keeldumise otsuse eelnõu avalikustamise käigus esitatud ettepanekud ja arvamused

Kõiki esitatud ettepanekuid ja arvamusi on käsitletud ptk-s 2.2.

3.5. Kaalutlused keskkonnaloa andmisest keeldumisel

Vastavalt MaaPS § 55 lõike 2 punktile 11 keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega.

MaaPS § 49 lõike 6 alusel saatis Keskkonnaamet 05.10.2022 kirjaga nr DM-117861-18 ja 10.06.2025 nr DM-117861-39 Liivaku II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse kohalikule omavalitsusele (Järva Vallavalitsus) arvamuse avaldamiseks. Järva Vallavolikogu ei nõustunud 30.06.2022 otsusega nr 52, 24.11.2022 otsusega nr 77 ega 26.06.2025 otsusega nr 34 keskkonnaloa andmisega (registreeritud KOTKAS-s 05.07.2022 nr DM-117861-13; 30.11.2022 nr DM-117861-19; 30.06.2025 nr DM-117861-40), märkides otsustes järgmiselt:

Vallavolikogu otsus 30.06.2022 nr 52

1. Taotletava ala kõrval asub juba olemasolev Liivaku kruusakarjäär (Jarm-029), milles olemasolevat tarbevaru ei ole veel ammendatud. Kuna kaevandustegevus on olulise keskkonnamõjuga tegevus, võib eeldatavalt uus planeeritav karjäär koosmõjus olemasoleva karjääriga ületada mõjuala keskkonnataluvust, lähtudes eelkõige asjaolust, et tegemist on nõrgalt kaitstud põhjavee ning karstise alaga.

2. Juhul, kui Keskkonnaamet taotleb MaaPS § 55 lõike 4 alusel kaevandamisloa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt ning Vabariigi Valitsus annab loa andmiseks nõusoleku, palume arvestada keskkonnaloas järgnevate lisatingimustega:

2.1. Kaevandamistegevuse jõudmisel veehorisondini ja sealt allapoole teostada veeseiret katastriüksuste Liivaku (katastritunnus 13401:001:0125), Sinimäe (katastritunnus 13402:003:1220), Põdra (katastritunnus 13402:003:0940), Pärtli (13402:003:0760), Ilumäe (13402:003:0326), Uustalu (13402:003:0301) ja Tooma (13402:003:0238) kaevudes vähemalt neli korda aastas. Kindlasti tuleb fikseerida veekvaliteedi ja –taseme näitajad enne kaevandamise algust;

2.2. Mõõdistamistulemused ja analüüside vastused esitada loa andjale ja kohalikule omavalitsusele;

2.3. Juhul, kui seiratavad parameetrid näitavad selget põhjavee kvaliteedi halvenemist, tuleb

teha kordusanalüüsid. Juhul, kui täheldatakse kaevudes olulist veetaseme langust, tuleb kaevandamistegevus koheselt peatada. Kui kordusanalüüsid kinnitavad veekvaliteedi halvenemist, tuleb välja selgitada vee kvaliteedi halvenemise põhjus, võttes samaaegselt kasutusele abinõud veekvaliteedi parandamiseks. Kui veetase langeb niivõrd, et kaevud jäävad kuivaks või kui kaevude veetase on alanenud tasemeni, mis ei taga enam veekasutajate senise veevajaduse rahuldamist, taastab loa omaja omal kulul kaevud või tagab muul moel kinnistu omanikega kokkuleppeliselt vee olemasolu;

2.4. Kaebuse laekumisel väljastpoolt seirepunkte põhjavee kvaliteedi või koguse vähenemise kohta tuleb loa omajal teostada ekspertiis ning rakendada kompensatsioonimeetmeid (uute kaevude rajamine, kaevude läbipesemine, filtersüsteemide soetamine vms);

2.5. Eluhoonete suunal müra ja tolmu levikut takistavad müratõkkevallid rajada tervenisti mäeeraldise põhja-lääne-lõuna küljele;

2.6. Tolmu leviku vältimiseks rajada väljaveoteele kuni riigimaanteeeni Koeru-Jootme kõvakate;

2.7. Võimalusel saavutada kõrval asuva karjääri omanikuga kokkulepe olemasoleva väljaveo tee kasutamiseks;

2.8. Mäeeraldisel lubada kaevandustegevusega seonduvaid töid teostada ja toodangut välja vedada E-R kella 07.30-17.30. Nädalavahetustel ja riiklikel pühadel keelata karjääris teostatavad tegevused;

2.9. Tagada Liivaku kinnistul asuva pärandkultuuri objekti säilimine (Liivaku vahtkonna kordon);

2.10. Kuna tegemist on karstidega ümbritsetud alaga, tuleb enne vee alt kaevandamist välja selgitada võimalike vettjuhtivate lõhede olemasolu ning kavandada vee neeldumist takistavad tegevused;

2.11. Kaevandamisloa omajal koostada kaevandatud maa korrastamisprojekt esimesel võimalusel kaevandustegevusega alustamisel, et oleks võimalik maavara ammendumisel koheselt alustada etapiviisilist korrastust.

Vallavolikogu otsus 24.11.2022 nr 77

Vabariigi Valitsuse määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 3 punkti 4 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang anda pealmaakaevandamisel kuni 25 hektari suurusel alal. Keskkonnaamet ei ole Järva Vallavalitsusele edastanud eelhindangut tegevuse mõju ulatuse ja olulisuse kohta. Vastavalt RKHKO kohtuotsuse asjas nr 3-20-1247 punktile 24 tuleb eelhindang koostada ja KeHJS § 11 lg 22 järgi KOV-le esitada niipea kui võimalik, seejuures võimaluse korral nii, et KOV-l jääks pärast eelhindanguga tutvumist veel piisavalt aega oma arvamuse kujundamiseks (vrd KeÜS § 43 lg 3, mille järgi peab KOV-l jääma pärast KMH aruandega tutvumist 21 päeva arvamuse andmiseks). Sellest tulenevalt puudub Järva Vallavolikogul piisav informatsioon kaalumaks, kas ja kuidas taotlusega kavandatav tegevus lähtub omavalitsusüksuse ja kohaliku kogukonna huvidest, samuti ei ole võimalik kaaluda muu hulgas keskkonnahoiualaseid ja sotsiaalseid argumente.

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 3 lõike 1 punktist 1 hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt

kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 6 lõike 1 punkti 28 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus pealmaakaevandamine suuremal kui 25 ha suurusel alal. Kuna pealmaakaevandamine Liivaku II liivakarjääri mäeeraldise idanõlva kokku kaevandamisel Liivaku kruusakarjääriga ületab 25 ha, on Järva Vallavolikogu hinnangul tegemist olulise keskkonnamõjuga tegevusega. Seega on vajalik teostada keskkonnamõju hindamine, mille käigus alles tuvastatakse, kirjeldatakse ja hinnatakse kavandatava tegevuse olulist keskkonnamõju (KeHJS § 31 lg-d 1 ja 2).

Järva Vallavolikogu on arvamisel, et planeeritav tegevus võib hakata koosmõjus Liivaku kruusakarjääriga avaldama suuremat mõju piirkonna kaevudele, st kaevandamine halvendaks ümbruskonna elanike elutingimusi. Eelnevast tulenevalt puudub piisav informatsioon kaalumaks, kas ja kuidas taotlusega kavandatav tegevus mõjutab vallaelanike elutingimusi ja kas tekitab ülemäära mõju elukeskkonnale.

RKHKo kohtuotsuse asjas nr 3-20-1247 punktis 31 on kohus märkinud: Riigikohus on selgitanud, et maavarade uurimise ja kaevandamise üle lõplike otsuste tegemine ei ole mitte kohaliku, vaid riigielu küsimus. Maavarade säästlikku kasutamist kavandades tuleb lähtuda üleriigilisest perspektiivist ja huvist. Üksikul omavalitsusüksusel ei ole ülevaadet maavarade levikust ning nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest (RKPKo 3-4-1-9-09, p 25). KOV ei saa niisiis langetada lõplikku otsust selle kohta, kas varustuskindlus piirkonnas on tagatud või mitte. See otsus on Vabariigi Valitsuse pädevuses. Varustuskindluse tagatus on üks asjaoludest, mis võib kinnitada riigi ülekaaluka huvi esinemist konkreetsel juhul (MaaPS § 55 lg 4). KOV-l pole siiski keelatud viia ennast ajakohaste ja usaldusväärsete andmete põhjal kurssi sellega, milline on eeldatav riiklik huvi, ning arvestada seda kohalike huvide kõrval lisaargumendina nii kaevandamist kooskõlastades kui ka kooskõlastamisest keeldudes.

Järva Vallavolikogu on seisukohal, et kui riigil esineb konkreetsel juhul ülekaalukas huvi varustuskindluse tagamiseks kaevanduse avamiseks, siis vastavalt maapõueseaduse § 55 lõike 2 punktile 11 kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega võib loa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmise nõusolekut Vabariigi Valitsuselt. Vabariigi Valitsus annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi.

Vallavolikogu otsus 26.06.2025 nr 34

Järva Vallavolikogu on oma arvamuse kujundamisel lähtunud järgnevast:

1. Kavandatav Liivaku II liivakarjäär piirneb Liivaku kruusamaardla Liivaku kruusakarjääriga, millele väljastatud keskkonnaluba (keskkonnaloa nr Jarm-029);
2. Menetlus M-125115. Kahtlustused ebapiisava tolmutõrje kohta ning Järva Vallavalitsusele laekunud mitmed teated kaevude kohta;
3. Piirkonna elanike mure Liivaku tee (1340055, mitteavalik tee) seisukorra üle;
4. Järva Vallavalitsuse korraldatud 11.09.2024 Roosna külas avalik arutelu Liivaku V uuringualale geoloogilise uuringuloa andmise kohta. Arutelust võtsid osa 24 kohalikku elanikku. Kohalik kogukond oli tugevalt häiritud olemasoleva karjääri tootmisteggevusest tulenevatest häiringutest nagu tolmu ja kaevude veetumine ning ettevõtja suhtumisest kogukonda.

Avalikul arutelul toodi välja, et olemasoleva Liivaku karjääri avamisest alates on piirkonnas hakanud vanad salvkaevud veetuma, mille tulemusel renoveeriti ja laiendati kaks aastat tagasi Roosna küla keskuses ühisveevärk, samuti on kohalikud inimesed hajaasustuse programmi abil rajanud salvkaevude asemele puurkaevusid.

5. Olemasoleva Liivaku liivakarjääriga kaasnevad mured olid arutusel ka mittetulundusühingu Roosna-Tammiku Külaselts 03.05.2025 toimunud üldkoosolekul (üldkoosoleku protokoll Järva Vallavalitsusele teatavaks tehtud.)

6. 03.06.2025 toimus Roosna külas avalik arutelu Liivaku II liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamiseks keskkonnaloa taotluse kohta (avaliku arutelu protokoll registreeritud Järva Vallavalitsuse dokumendiregistris 6-4/2025/1453-1 04.06.2025).

7. Ekspertarvamuste ettekandja Andrus Veskioja ei olnud ise kohapeal välitöid teostanud. Samuti ei osanud ta nimetada välitöö teostajaid. Ekspertarvamuste tekstides ei ole kirjeldatud välitöid. Kohalik kogukond oli häiritud, et modelleerimist ei olnud teostatud planeeritaval kaevandusalal kohapeal, ehk kohapealsete oludega ei oldud tutvutud. Läbivalt oli jätkuvalt kodanike mureks kaevude madal veetase ja vee kvaliteet.

8. Keskkonnaameti esindaja Tiit Rahe selgitas, et kirjeldatud piirkonnas on täiteliiva varu olemas 26 aastaks. Samuti selgitas Tiit Rahe, et Keskkonnaamet teostab keskkonnamõju eelhindangu peale kohaliku omavalitsuse arvamuse teadasaamist ja kindlasti analüüsitakse ka naaberkaevandusega kaasnevat kumulatiivset mõju. Järva valla territooriumil asuvad varasemalt Liivaku, Hällimäe, Neitla kruusa- ja liivakarjäärid.

9. Järva Vallavolikogu on 30.06.2022 otsusega nr 52 ja 24.11.2022 otsusega nr 77 keeldunud nõusoleku andmisest Liivaku II liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlusele. Otsustes on viidatud juba olemasolevale Liivaku kruusakarjäärile (Jarm-029), milles pole tarbevaru veel ammendunud. Viidatud on kavandatavale karjäärialale lähedale jäävatele elamutele ning asjaolule, et tegemist on nõrgalt kaitstud põhjavee ja karstise alaga, mistõttu tuleb eeldada, et planeeritav karjäär koosmõjus olemasoleva karjääriga ületab mõjuala keskkonnataluvust. Antud keelduvad otsused on õiguspärased ja jõus ning kaevandamisloa andmisest keeldumisega on kohalik kogukond, mh 02.06.2022 toimunud avalikul arutelul kaevandamisele vastuseisu väljendanud elanikud, arvestanud. Kuigi taotleja on 12.08.2022 taotlust mõnevõrra muutnud (loobudes kaevandamisest allpool põhjavee taset) ning esitanud täiendavaid eksperthinnanguid, on muud taotluse asjaolud jäänud muutumatuks. Kohalikel elanikel on tekkinud õigustatud ootus, et vähemalt lähiajal antud küsimust uuesti otsustades Järva Vallavolikogu oma seisukohti kardinaalselt ei muuda. Seda õigustatud ootust väljendasid kohalikud elanikud 03.06.2025 toimunud avalikul koosolekul.

10. Keskkonnaameti vastuses Sihtasutuse Keskkonnaõiguse Keskus selgitustaotlusele (kiri registreeritud Keskkonnaameti dokumendiregistris 06.03.2023 nr 12-1/23/2320-2) on välja toodud, et Keskkonnaameti eesmärk ei ole muuta KOVidele loa taotlusele nõusoleku andmine või keeldumine keerulisemaks. Vastupidi, Keskkonnaamet ootab KOVidelt põhimõttelist arvamust, kas kaevandamine taotluses märgitud kohas on KOVi arvates sobiv või mitte. Keskkonnaamet on seisukohal, et KOVid peaksid ja võiksid arvamust andes tugineda eelkõige asjaoludele, mille kindlakstegemine ei eelda keskkonnakaitset eiteadmisi (nt kohalikud olud, planeeringud, arengukavad, kohalike elanike arvamus). Eeltoodust tulenevalt peab ka Keskkonnaamet otsustamisel oluliseks asjaoluks kohalike elanike arvamuse.

11. 09.06.2025 esitas Metsaserv OÜ oma kirjaga (reg nr 6-4/2025/1477-1) täiendava saasteainete ekspertarvamuse „Metsaserv OÜ käitisest välisõhku väljutatavate saasteainete

ekspert hinnang koos naaberkäitisega TM Energy OÜ“. Oma täiendatud ekspert hinnangus tehti uued hajumisarvutused koosmõjus Liivaku karjääriga. Kuna puuduvad täpsed andmed TM Energy OÜ poolt välisõhku paisatavate saasteainete (PM10 ja PM2,5) koguste kohta, on aluseks võetud olukord, kus mõlemas karjääris toimuvad analoogsed tegevused. Hajumisarvutuste tulemused näitavad, et kahe käitise koostöös ei esine õhukvaliteedi piirväärtuste ületamisi ühegi saasteaine puhul. Nimetatud ekspert arvamused, nii nagu ka eelmised ekspert arvamused, on modelleeritud arvamused. Antud ekspert arvamust ei ole tutvustatud kohalikele elanikele. Seega puudub vallavolikogul antud täienduse kohta kohalike elanike seisukoht.

12. Järva Vallavolikogu ei pea kaaluma tingimusliku nõusoleku andmist. Riigikohtu otsusest haldusajal 3-20-1247/27 punktist 32 nähtuvalt kohalikul omavalitsusel sellist kohustust ei ole. Riigikohus on välja toonud, et esiteks ei saaks vald seada siduvaid tingimusi Keskkonnaametile ning teiseks oleks kaevandamisloaga nõustumine enne KMH tegemist ennatlik.

13. Järva vallas on käimas tuuleparkide eriplaneeringu koostamine. Kavandatav karjääriala jääb eriplaneeringuga kavandatava tuulepargi TU10 asukohavaliku alaga külgnevale alale, kus võib esineda laiendusala kattuvust taotletava mäeeraldise alaga. Juhul, kui karjäär rajatakse, siis selle ulatuses kompensatsiooniala kavandada võimalik ei ole, sest karjääri tegutsemise perioodil see rohevõrgustikuna ei toimiks. Seega esineb kahe kavandatava tegevuse osas teatav konflikt. Järva Vallavolikogul ei ole praegu piisavalt informatsiooni, et anda seisukoht rohevõrgustiku piiride osas.

14. Järva Vallavolikogu leiab, et lisanduva kaevandamise mõju on kohalike huvide vaatepunktist lubamatult suur.

15. Vaatamata esitatud erinevatele ekspert arvamustele on Järva Vallavolikogule otsuse langetamisel oluliseks aluseks kohalike elanike arvamus ja nende huvid.

16. Teostamata on paikuuringud looduses tuvastamaks kaitsealuste taime, linnu- ja loomaliikide esinemist piirkonnas.

17. Järva Vallavolikogu märgib, et kõrge süsiniku sidumise võime puudub, sest kinnistul asunud mets on raiutud. Kui mets istutada, siis süsiniku sidumisvõime taastub. Liivaku II planeeritav karjääriala on olnud aktiivses kasutuses talvisel ajal suusamäena ja suvel mootorratta krossiks. Seega avaldab liivakarjääri rajamine ebasoodsat mõju rohevõrgustiku puhkemajanduslikule väärtusele.

18. Järva Vallavolikogu märgib, et vastavalt maapõueseaduse § 55 lõikele 4 kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega, võib kaevandamisloa andja taotleja ettepanekul taotleda loa andmiseks nõusolekut Vabariigi Valitsuselt. Vabariigi Valitsus annab loa andmiseks nõusoleku, kui selleks on ülekaalukas riigi huvi.

Kui kohalik omavalitsus on seisukohal, et kaevandamisloa andmine ei ole kooskõlas kohaliku kogukonna huvidega, siis Keskkonnaamet ei saa seda seisukohta ümber hinnata. Kuna KOVi keelduv arvamus ei olnud seotud ainult keskkonnamõtjude teadmatusega, vaid ka elanike heaolu ja seisukohaga, et piirkonda ei rajataks uusi karjääre, kuni olemasolevad veel toimivad, siis on Keskkonnaamet seisukohal, et isegi kui KOV saaks rohkem infot keskkonnamõtjude kohta, ei muutuks KOVi arvamus. Seega KMH eelhinnangu koostamine ja menetluse jätkamine oleks vastuolus haldusmenetluse eesmärgipärasusega (HMS § 5 lg 2).

Keskkonnaametile oli saadetud 16.07.2025 Metsaserv OÜ poolt kiri (registreeritud KOTKAS-s

numbriga DM-117861-42).

Käesolevaga OÜ Metsaserv teavitab, et omavalitsuse keelduva otsuse 30 päevane kohtus vaidlustamise tähtaeg lõpeb juuli lõpus. Kui nimetatud tähtaja jooksul OÜ Metsaserv kohtusse kaebust ei esita, siis esitab arendaja avalduse keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetamiseks.

Keskkonnaamet küsis 09.12.2025 Metsaserv OÜ-lt telefoni teel üle hetke olukorra, kas on esitatud kaebus kohtusse või avaldus keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetuseks.

Metsaserv OÜ kinnitas, et kaebust kohtule esitatud ei ole, ega avaldust keskkonnaloa taotluse menetluse lõpetamiseks.

Riigi huvi välja selgitamine on kirjeldatud ptk-s 3.3.

Eeltoodu alusel esineb MaaPS § 55 lg 2 p-s 11 sätestatud alus keskkonnaloa andmisest keeldumiseks.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Järva Vallavalitsus, Kliimaministeerium, Maa- ja Ruumiamet

Maigi Säinas
vanemspetsialist
maapõuebüroo